



EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 20.7.2021
SWD(2021) 705 final

PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE

Zpráva o právním státu 2021
Kapitola o stavu právního státu v Česku

Průvodní dokument ke

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Zpráva o právním státu 2021
Stav právního státu v Evropské unii

{COM(2021) 700 final} - {SWD(2021) 701 final} - {SWD(2021) 702 final} -
{SWD(2021) 703 final} - {SWD(2021) 704 final} - {SWD(2021) 706 final} -
{SWD(2021) 707 final} - {SWD(2021) 708 final} - {SWD(2021) 709 final} -
{SWD(2021) 710 final} - {SWD(2021) 711 final} - {SWD(2021) 712 final} -
{SWD(2021) 713 final} - {SWD(2021) 714 final} - {SWD(2021) 715 final} -
{SWD(2021) 716 final} - {SWD(2021) 717 final} - {SWD(2021) 718 final} -
{SWD(2021) 719 final} - {SWD(2021) 720 final} - {SWD(2021) 721 final} -
{SWD(2021) 722 final} - {SWD(2021) 723 final} - {SWD(2021) 724 final} -
{SWD(2021) 725 final} - {SWD(2021) 726 final} - {SWD(2021) 727 final}

SHRNUTÍ

Pokročily dvě důležité reformy českého soudnictví, tj. reforma výběrového řízení pro jmenování soudců, která byla přijata v květnu 2021, a kárného řízení se soudci. Jak již bylo uvedeno ve zprávě o právním státu 2020, tyto reformy by mohly posílit nezávislost soudní moci zvýšením transparentnosti procesu výběru soudců a poskytnutím dalších záruk v kárných řízeních se soudci. Pokračuje úsilí o zlepšení digitalizace soudnictví, včetně zveřejňování rozsudků a přípravy digitálního systému správy spisů. Zlepšila se účinnost řízení v občanskoprávním, obchodním a správním soudnictví. Soudům se podařilo pokračovat v práci během pandemie COVID-19 bez zásadních narušení jejich fungování.

Právní a institucionální rámec pro řešení korupce je sice obecně zaveden, ale v provádění vládní koncepce boje s korupcí na léta 2018 až 2022 a doprovodných akčních plánů není dosaženo dostatečného pokroku. Na konci funkčního období současné vlády čeká Parlament České republiky stále na řadu důležitých reformních iniciativ pro předcházení korupci, včetně zákonů o lobbování, o ochraně oznamovatelů a o rozšíření mandátu Nejvyššího kontrolního úřadu. Pokud jde o korupci na vysoké úrovni, vyšetřování a audity využívání finančních prostředků EU na vnitrostátní a evropské úrovni nedávno našly důkazy o střetu zájmů na nejvyšší úrovni výkonné moci, na jejichž základě přijal jeden případ Úřad evropského veřejného žalobce. Dále v souvisejícím případě podvodu s dotacemi EU doporučili nedávno vnitrostátní vyšetřovatelé podání obžaloby. V důsledku pandemie COVID-19 byla většina protikorupčních opatření ve zdravotnictví, která měla být zavedena v roce 2020, odložena.

Ústavní pravidla zaručují svobodu projevu a právo na informace a výslovně zakazují cenzuru. Pravidla pro zvýšení informovanosti o transparentnosti skutečného vlastnictví sdělovacích prostředků byla přijata v roce 2021. Zdá se, že Rada pro rozhlasové a televizní vysílání plní své úkoly efektivně, politické spory však nadále ovlivňují samostatnou dozorčí komisi Rady České televize. Odvětví tištěných médií bylo během pandemie COVID-19 vážně zasaženo. Nebyl přijat žádný program podpory médií, který by dopad pandemie COVID-19 zmírnil.

Od začátku pandemie COVID-19 byla téměř polovina právních aktů přijata v rámci zkráceného legislativního postupu s omezenou možností konzultovat zúčastněné strany. Ty uvedly, že uplatnění zkráceného legislativního postupu se neomezovalo pouze na právní předpisy přímo související s pandemií COVID-19. Nouzový stav platil po značnou část roku 2020. Obnovení nouzového stavu na začátku roku 2021 navzdory tomu, že jeho prodloužení odmítla Poslanecká sněmovna, bylo kritizováno, a to i z důvodu protiústavnosti. Soudy byly často žádány o přezkum mimořádných opatření a některá z nich zrušily. V Parlamentu se projednává návrh zákona, kterým se zřizuje nový úřad ochránce práv dětí. Dopad pandemie COVID-19 na organizace občanské společnosti byl značný a nutil je omezit jejich činnost.

I. SYSTÉM SOUDNICTVÍ

České soudnictví se skládá z 86 okresních soudů, osmi krajských soudů, dvou vrchních soudů, Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu¹. Ústavní soud stojí mimo strukturu obecných soudů, ale je součástí soudního systému a jeho úkolem je zaručit ústavnost právních předpisů a ochranu základních práv a svobod. Ústředním orgánem státu odpovědným za správu soudů je Ministerstvo spravedlnosti. Ministerstvo spravedlnosti vykonává státní správu vrchních, krajských a okresních soudů v rozsahu stanoveném zákonem², a to buď přímo, nebo prostřednictvím předsedů těchto soudů. Některé úkony ústřední státní správy vykonávají předsedové dvou nejvyšších soudů. Tyto různé orgány přihlížejí ke stanoviskům příslušných soudcovských rad, které jsou zřízeny při Nejvyšším soudu, Nejvyšším správním soudu, vrchních soudech, krajských soudech a větších okresních soudech. Soudce jmenuje prezident republiky z kandidátů, které vybírají předsedové krajských soudů a které předkládá ministr spravedlnosti. Státní zastupitelství je součástí výkonné moci³. Státní zástupce jmenuje na návrh nejvyššího státního zástupce ministr spravedlnosti na dobu časově neomezenou. Nejvyššího státního zástupce jmenuje a odvolává vláda na návrh ministra spravedlnosti⁴. Česko je zapojeno do Úřadu evropského veřejného žalobce. Advokátní komora je zřízena zákonem a je nezávislá. Vykonává veřejnou správu v oblasti právního povolání a zajišťuje samosprávu v této oblasti. Samosprávná pravomoc advokátní komory je v oblastech stanovených zákonem omezena pravomocí ministra spravedlnosti.

Nezávislost

Vnímání nezávislosti soudnictví širokou veřejností a společnostmi zůstává průměrné. Celkově má 51 % veřejnosti i společností za to, že nezávislost soudů a soudců v Česku v roce 2021 je „velmi dobrá“ nebo „poměrně dobrá“⁵. To představuje pokračující pozitivní trend postupného meziročního růstu pozitivního vnímání společností, zatímco u široké veřejnosti se míra vnímané nezávislosti soudnictví ve srovnání s minulým rokem mírně zhoršila.

Byla přijata změna systému výběrového řízení pro jmenování soudců⁶. Cílem novely, která nabyla účinnosti 9. června 2021⁷, je vytvořit transparentní a jednotný systém nábory a výběru nových soudců a předsedů soudů na základě jasně stanovených, objektivních a jednotných kritérií. Dříve neexistovala žádná zákonná úprava postupu výběru kandidátů na funkce v soudnictví. Hlavní prvky novely jsou v souladu s evropskými normami, zejména proto, že soudci tvoří většinu členů výborů pověřených výběrem kandidátů na jmenování⁸.

¹ Kromě toho působí v rámci krajských soudů ve funkci správních soudů prvního stupně specializované senáty.

² Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích.

³ Článek 80 Ústavy, obsažený v hlavě třetí – „Moc výkonná“.

⁴ Způsob jmenování a odvolávání vrchních státních zástupců je součástí reformy, kterou navrhla ministryně spravedlnosti v červnu 2019 a která je v současnosti pozastavena.

⁵ Srovnávací přehled EU o soudnictví 2021, obr. 48 a 50. Míra vnímané nezávislosti soudnictví je odstupňována takto: velmi nízká (méně než 30 % respondentů vnímá nezávislost soudů jako poměrně dobrou a velmi dobrou), nízká (30 až 39 %), průměrná (40 až 59 %), vysoká (60 až 75 %), velmi vysoká (více než 75 %).

⁶ Další informace viz Zpráva o právním státu 2020, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 2.

⁷ Novela zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích.

⁸ Návrh zákona č. 630, kterým se mění § 105a a § 116 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích. Návrh zákona č. 630, navrhovaná změna § 105e a § 116 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích. Doporučení

Návrh změny kárného řízení pro soudce prošel prvním čtením v Poslanecké sněmovně⁹. Cílem reformy je zavést soudní přezkum¹⁰ rozhodnutí přijatých kárným soudem¹¹ týkajících se soudců, a to zřízením dvoustupňového systému kárného řízení, v němž by vrchní soudy působily jako soudy prvního stupně, a Nejvyšší soud a Nejvyšší správní soud jako soudy odvolací. V prosinci 2020 reforma prošla prvním čtením v Poslanecké sněmovně. Zavedením takového dvoustupňového soudního přezkumu by tato reforma mohla přispět k posílení nezávislosti soudnictví, což je v souladu s právem EU a evropskými normami¹².

Neočekává se, že by provádění plánované reformy státního zastupitelství v tomto legislativním období dále pokračovalo¹³. Reforma státního zastupitelství je již dlouho tématem politických diskusí a předmětem doporučení Skupiny států proti korupci (GRECO)¹⁴. Jak je uvedeno ve zprávě o právním státu 2020, v posledním návrhu reformy¹⁵ zveřejněném v červnu 2019 se usilovalo o změnu režimu jmenování a odvolávání státních zástupců a funkčního období vedoucích státních zástupců. Návrh reformy byl kritizován zúčastněnými stranami a veřejností a nepředpokládá se, že jej vláda schválí před říjnovými parlamentními volbami¹⁶.

Etický kodex soudců byl schválen většinou soudů. Etický kodex¹⁷ byl vypracován pracovní skupinou zřízenou při Nejvyšším soudu, vedenou předsedou Nejvyššího soudu a složenou ze soudců z různých stupňů soudnictví¹⁸. Po svém dokončení byl kodex předložen ke schválení soudcovským radám zřízeným u jednotlivých soudů¹⁹. Převážná většina rad

CM/Rec(2010)12 Výboru ministrů Rady Evropy, bod 47. Rozsudek Soudního dvora ze dne 20. dubna 2021, Repubblika, C-896/19, body 66–69.

⁹ Další informace viz Zpráva o právním státu 2020, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 3.

¹⁰ O obnovení řízení je v současné době možné požádat v případě, že vyjdou najevo dříve neznámé informace, a dále lze podat ústavní stížnost; tato řízení se však nepovažují za standardní soudní přezkum.

¹¹ Kárný senát je zvláštním senátem Nejvyššího správního soudu.

¹² Doporučení CM/Rec(2010)12 Výboru ministrů Rady Evropy, bod 69; stanovisko Benátské komise, CDL-AD(2010)004, bod 43; Benátská komise, Seznam kritérií právního státu, CDL-AD(2016)007, bod 78; podle judikatury Evropského soudního dvora (C-216/18 PPU, LM, ze dne 25. července 2018, bod 67): „Požadavek na nezávislost rovněž ukládá, aby kárný režim těch, jejichž úkolem je rozhodovat, poskytoval nezbytné záruky, aby se zabránilo jakémukoli riziku použití takového režimu jakožto systému politické kontroly obsahu soudních rozhodnutí. V této souvislosti představuje stanovení pravidel – kterými jsou především definována jak jednání představující kárné přestupky, tak konkrétně použitelné sankce, které stanoví zásah nezávislého orgánu v souladu s postupem, který v plné míře zaručuje dodržování práv zakotvených v člancích 47 a 48 Listiny, zejména práva na obhajobu, a která zakotvují možnost napadnout rozhodnutí kárných orgánů soudní cestou – soubor základních záruk pro účely zachování nezávislosti soudní moci.“

¹³ Zpráva o právním státu 2020, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 3–4.

¹⁴ GRECO, čtvrté hodnotící kolo – hodnotící zpráva, doporučení x.

¹⁵ Materiály uveřejněné v elektronické knihovně legislativního procesu jsou k dispozici na adrese <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNBD9J6ZWU>.

¹⁶ Informace získané od Ministerstva spravedlnosti v souvislosti s návštěvou Česka.

¹⁷ Česká verze etického kodexu je k dispozici na adrese [https://www.nsoud.cz/judikatura/ns_web.nsf/0/480C6A02F818B1DCC12586B00029183B/\\$file/ETICK%C3%9D%20KODEX%20\(2\).pdf](https://www.nsoud.cz/judikatura/ns_web.nsf/0/480C6A02F818B1DCC12586B00029183B/$file/ETICK%C3%9D%20KODEX%20(2).pdf); anglická verze je k dispozici na adrese https://www.nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf/web/CodeofEthics~Code_of_Ethic~?Open&lng=EN.

¹⁸ Příspěvek Česka ke zprávě o právním státu 2021, s. 4–5.

¹⁹ Česko nemá soudní radu, ale u jednotlivých soudů jsou zřízeny soudcovské rady. Rady jsou složeny ze soudců příslušného soudu, kteří jsou voleni svými kolegy. U okresních soudů s méně než jedenácti soudci vykonává úlohu rady shromáždění všech soudců daného soudu; § 46 a násl. zákona o soudech a soudcích.

kodeks přijala. Přijetí profesního etického kodexu pro soudce doporučila Skupina států proti korupci (GRECO)²⁰.

Představitelé vlády se vyjadřovali kriticky o soudcích a státních zástupcích. Představitelé výkonné moci několikrát vyjádřili kritické připomínky týkající se vysoce postavených soudců a státního zastupitelství, v nichž zpochybnili jejich nezávislost²¹. V reakci na to vydali zástupci justice několik prohlášení, v nichž vyjádřili své znepokojení a připomněli význam nezávislosti soudnictví a důvěry veřejnosti v něj²². Dne 14. května oznámil nejvyšší státní zástupce své odstoupení, přičemž jako jeden z důvodů²³ uvedl tlak, kterému čelí²⁴.

Kvalita

Parlament nesouhlasil s vládním návrhem na zvýšení některých soudních poplatků. Poslanecká sněmovna návrh novely zákona o soudních poplatcích²⁵ zamítla v prvním čtení dne 29. ledna 2021 kvůli důvodům souvisejícím s přístupností soudnictví během probíhající pandemie COVID-19. Vláda v průběhu stávajícího legislativního období neplánuje další změny ani opětovné předložení návrhu²⁶. Pokračující systém rozšířené právní pomoci zavedený Českou advokátní komorou²⁷ rovněž přispěl ke zjednodušení přístupu ke spravedlnosti, a to zejména pro zranitelné osoby, které si nemohou dovolit najmout právníka.

Probíhá několik projektů zaměřených na zlepšení digitalizace soudnictví. Ministerstvo spravedlnosti spustilo pilotní verzi veřejně přístupné centrální databáze soudních rozhodnutí²⁸, kterou zahájilo občanskoprávními věcmi. Databáze bude postupně rozšiřována. V návaznosti na novelu, která nabyla účinnosti dne 9. června 2021, byla do zákona o soudech a soudcích vložena povinnost soudů zveřejňovat od 1. července 2022 všechny rozsudky²⁹. K tomuto úsilí přispěje probíhající projekt ministerstva spravedlnosti, který se týká anonymizace. Procesní pravidla umožňující využívání digitálních nástrojů u soudů, jakož i vhodné digitální nástroje a infrastruktura jsou z velké části zavedeny³⁰, což výrazně přispělo k pokračujícímu fungování soudů během pandemie COVID-19. U většiny probíhajících

²⁰ GRECO, čtvrté hodnotící kolo – hodnotící zpráva, doporučení vii(i).

²¹ Rozhovor s ministryní spravedlnosti v Deníku N (3. února 2021), *Kdo co komu slíbil? Před volbami udělají tóčo, kritizuje Benešová verdikt Ústavního soudu*; Deník N (3. února 2021), *Babiš obvinil soudce z ovlivňování voleb. Jen chráníme ústavu, reagoval Rychetský*; rozhovor s ministryní spravedlnosti v Info.cz (25. února 2021), *Stíhání Babiše se povleče do voleb, státní zástupci z něj mají štít proti svému odvolání*. Ministryně spravedlnosti rovněž veřejně zpochybnila zákonnost postupu nejvyššího státního zástupce a oznámila, že podá kárnou žalobu. Předseda vlády však nejvyššího státního zástupce podpořil, jak uvedl server Seznam Zprávy (9. května 2020), *Benešová zesiluje boj proti šéfovi žalobců. Babiš se ho zastal*.

²² Prohlášení Soudcovské unie, Soudcovská unie k vystoupení ministryně spravedlnosti; prohlášení Unie státních zástupců (4. února 2021); prohlášení prezidenta Unie státních zástupců (26. února 2021).

²³ Nový nejvyšší státní zástupce byl jmenován 13. července 2021.

²⁴ Tisková zpráva státního zastupitelství (14. května 2021), *Nejvyšší státní zástupce Zeman rezignoval*; záznam tiskové konference je k dispozici na adrese: <https://www.dvtv.cz/video/sef-zalobcu-zeman-konci-citil-jsem-silny-tlak-ze-strany-benesove-nechci-dal-jen-odrazet-jeji-utoky>; viz rovněž rozhovor s nejvyšším státním zástupcem v Deníku N (25. května 2020), *Zeman: Po schůzce s Benešovou jsem vycítil svůj konec, byli jsme pro ni vděčný terč. Politika zhrubla*.

²⁵ Další informace viz Zpráva o právním státu 2020, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 4–5.

²⁶ Příspěvek Česka ke zprávě o právním státu 2021, s. 6. Informace získané v souvislosti s návštěvou Česka.

²⁷ Viz příspěvek České advokátní komory ke zprávě o právním státu 2021, s. 15; Zpráva o právním státu 2020, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 5.

²⁸ Databáze je k dispozici na adrese <https://rozhodnuti.justice.cz/soudnirozhodnuti/>.

²⁹ Čl. I bod 23 zákona č. 218/2021.

³⁰ Srovnávací přehled EU o soudnictví 2021, obr. 40–43.

případů však stále chybí řešení pro přístup k elektronickému spisu³¹. Práce na zavedení úplné elektronické spisové služby³² pokračovaly, ale stále se nacházejí ve fázi nabídkového řízení³³.

Parlament projednává nový návrh zákona na reformu exekučního a insolvenčního řízení. Exekuční a insolvenční řízení jsou již mnoho let předmětem politických diskusí, neboť tzv. dluhová past postihuje vysoký počet lidí³⁴, a jak uvedl Ústavní soud, může mít negativní dopad na jejich základní práva, jako je právo na přiměřenou životní úroveň³⁵. V návaznosti na reformu insolvenčního řízení přijatou v roce 2019³⁶ bylo předloženo několik dalších legislativních návrhů³⁷ s cílem upravit dopad exekučního a insolvenčního řízení, zejména chránit dlužníky, a to i dětské dlužníky.

Účinnost

Zlepšila se účinnost řízení v občanskoprávních, obchodních a správních věcech. Soudnictví se nevyrovnává s žádnými zvláštními problémy v občanskoprávních a obchodních věcech³⁸ a odhadovaná délka soudních řízení se dále postupně zkracovala³⁹. Doba potřebná k vyřešení správních věcí se ve srovnání s předchozími roky značně zkrátila, přičemž v roce 2019 byla odhadovaná doba pro vydání rozhodnutí v prvoinstančním řízení 356 dní⁴⁰. Zároveň se míra vyřešených správních věcí zvýšila na více než 107 %⁴¹, což naznačuje, že soudy jsou schopny řešit i nahromaděné nevyřízené věci. Tento pozitivní vývoj může být výsledkem přesunu soudců z jiných složek do správních senátů. V roce 2020 bylo jmenováno devět nových soudců, kteří se zabývají správními věcmi⁴², což může účinnost dále zvýšit. Zúčastněné strany však vyjadřují znepokojení nad celkovým nedostatkem soudců a poukazují na to, že Ministerstvo spravedlnosti neurčuje počet nově jmenovaných soudců podle skutečné pracovní zátěže soudů⁴³.

Soudy a státní zastupitelství se během pandemie COVID-19 potýkaly v různé míře s obtížemi. Nejvyšší soud a Nejvyšší správní soud, jejichž řízení jsou vedena většinou písemně, uvedly, že pandemie COVID-19 na jejich účinnost dopad neměla⁴⁴. Soudy nižších stupňů byly nuceny jednání odložit, což může řízení zdržet⁴⁵, ale celkově soudy žádná

³¹ Srovnávací přehled EU o soudnictví 2021, obr. 44.

³² Zpráva o právním státu 2020, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 5.

³³ Příspěvek Česka ke zprávě o právním státu 2021, s. 8.

³⁴ Podle informací z listopadu 2020 čelí exekučnímu řízení více než 700 000 osob. Podle informací obsažených ve zprávě o posouzení dopadů regulace k zákonu č. 31/2019 z roku 2019 nebylo 90 % dlužníků schopno své dluhy někdy v budoucnu splatit.

³⁵ Usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 3271/13, bod 31.

³⁶ Zpráva o právním státu 2020, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 5.

³⁷ Zákon č. 38/2021, přijatý v lednu 2021, kterým se zřizuje tzv. chráněný účet; návrh zákona č. 545 schválený Poslaneckou sněmovnou v dubnu 2021, kterým se mění občanský soudní řád a zákon o soudních exekutorech; návrh zákona č. 1073 předložený v listopadu 2020, kterým se zavádějí další změny zákona o insolvenčním řízení; návrh zákona č. 986 přijatý Senátem v dubnu 2021; řešení problematiky dětských dlužníků.

³⁸ Viz také Zpráva o právním státu 2020, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 6.

³⁹ Srovnávací přehled EU o soudnictví 2021, obr. 6 a 7.

⁴⁰ Srovnávací přehled EU o soudnictví 2021, obr. 9.

⁴¹ Srovnávací přehled EU o soudnictví 2021, obr. 13.

⁴² Informace poskytnuté Ministerstvem spravedlnosti v souvislosti s návštěvou Česka.

⁴³ Informace získané v souvislosti s návštěvou Česka.

⁴⁴ Informace získané v souvislosti s návštěvou Česka.

⁴⁵ Viz příspěvek České advokátní komory ke zprávě o právním státu 2021, s. 17.

závažná narušení fungování neoznámily⁴⁶. Ukázalo se, že pro státní zastupitelství je práce na dálku náročnější vzhledem k nízké míře digitalizace a k povaze této práce⁴⁷.

II. PROTIKORUPČNÍ RÁMEC

Česko má z velké části zaveden legislativní a institucionální rámec pro předcházení korupci a boj proti ní. Odbor střetu zájmů a boje proti korupci Ministerstva spravedlnosti odpovídá za koordinaci a monitorování vnitrostátní koncepce boje s korupcí na léta 2018 až 2022, která je strategickým rámcem Česka pro boj proti korupci na vládní úrovni. Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí působí jako poradní orgán vlády. Národní centrála proti organizovanému zločinu, spolupracující se státním zastupitelstvím, je policejní jednotkou, která má celostátní pravomoc vyšetřovat trestné činy korupce na vysoké úrovni⁴⁸. Finanční analytický úřad působí jako finanční zpravodajská jednotka Česka. Nejvyšší kontrolní úřad kontroluje správu veřejných příjmů a výdajů ze strany státu a výsledky jeho kontrolní činnosti mohou přispět ke zjišťování korupčních rizik.

Odborníci a vedoucí pracovníci podniků vnímají míru korupce ve veřejném sektoru i nadále jako poměrně vysokou. V indexu vnímání korupce za rok 2020, který vydává organizace Transparency International, dosáhlo Česko 54 ze 100 bodů, čímž se řadí na 14. místo v Evropské unii a 49. místo celosvětově⁴⁹. Toto vnímání bylo v posledních pěti letech⁵⁰ poměrně stabilní⁵¹.

V prosinci 2020 přijala česká vláda mimo jiné nový plán boje proti korupci na roky 2021 a 2022, v němž zopakovala předchozí priority. Tento akční plán⁵² je posledním ze čtyř plánů přijatých v rámci současné vládní koncepce boje s korupcí na léta 2018 až 2022⁵³. Ve srovnání s předchozím plánem⁵⁴ zůstávají čtyři prioritní oblasti nezměněny⁵⁵. Vláda se zaměří na zbývající cíle, včetně přijetí legislativních aktů o ochraně oznamovatelů a o lobbování, jakož i na transparentnost, přístup k informacím a rizika korupce související s onemocněním COVID-19⁵⁶. Hodnocení *ex post* předchozího akčního plánu na rok 2020 bude zveřejněno v lednu 2022. Přípravné analytické práce na nové protikorupční strategii na

⁴⁶ Informace získané v souvislosti s návštěvou Česka.

⁴⁷ Informace získané v souvislosti s návštěvou Česka.

⁴⁸ Další případy korupce řeší krajská ředitelství policie, přičemž Národní centrála proti organizovanému zločinu může tyto případy kdykoli převzít.

⁴⁹ Index vnímání korupce za rok 2020 organizace Transparency International (2021), s. 2–3. Míra vnímané korupce je odstupňována takto: nízká (vnímání korupce ve veřejném sektoru odborníky a vedoucími pracovníky je hodnoceno více než 79 body), relativně nízká (79–60 bodů), relativně vysoká (59–50 bodů), vysoká (méně než 50 bodů).

⁵⁰ Údaje Eurobarometru o vnímání korupce a zkušenostech občanů a podniků z předešlého roku jsou aktualizovány každé dva roky. Nejnovější soubor údajů je zvláštní průzkum Eurobarometr 502 (2020) a bleskový průzkum Eurobarometr 482 (2019).

⁵¹ V roce 2015 bylo hodnoceno 56 body, zatímco v roce 2020 získalo 54 bodů. Hodnocení se během posledních pěti let výrazně zlepšuje/zhoršuje, pokud se mění o více než pět bodů; zlepšuje/zhoršuje se (změny mezi 4–5 body); je relativně stabilní (změny mezi 1–3 body).

⁵² Usnesení č. 1273. Plán je k dispozici na protikorupčním portálu vlády a monitoruje jej Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí.

⁵³ Koncepce Česka pro boj s korupcí, která vychází z programového prohlášení vlády z roku 2018, je k dispozici na protikorupčním portálu vlády.

⁵⁴ Zpráva o právním státu 2020, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 7.

⁵⁵ Prioritními oblastmi jsou: i) výkonná a nezávislá exekutiva; ii) transparentnost a otevřený přístup k informacím; iii) hospodárné nakládání s majetkem státu a iv) rozvoj občanské společnosti.

⁵⁶ Informace získané od Ministerstva spravedlnosti v souvislosti s návštěvou Česka.

období po roce 2022⁵⁷ již byly zahájeny a na jaře 2022 budou urychleny, aby zahrnovaly nové priority nastupující vlády a opatření řešící mezinárodní závazky Česka.

Je vyvíjeno úsilí o potlačení korupce a počet vyšetřování, stíhání a odsouzení je stabilní.

V roce 2020 zahájily české donucovací orgány 180 vyšetřování souvisejících s korupcí (v roce 2019 jich bylo 152)⁵⁸ a 180 osob bylo za trestné činy korupce stíháno nebo bylo z jejich spáchání podezříváno⁵⁹ (v roce 2019 jich bylo 190)⁶⁰. Celkem bylo před soud předvedeno 169 osob (v roce 2019 šlo o 125 osob)⁶¹ a 111 osob bylo v průběhu roku 2020 za korupci odsouzeno (v roce 2019 bylo odsouzeno 96 osob). V loňském roce došlo k 23 zproštěním obžaloby z korupce (oproti 30 zproštěním v předchozím roce). V posledních letech se Vrchní státní zastupitelství při stíhání významných případů zaměřuje především na trestné činy související se zadáváním veřejných zakázek a hospodářskou soutěží (včetně korupce a trestné činnosti veřejných činitelů) a na rozsáhlé daňové podvody⁶². Česko nemá v trestním zákoníku stanoven samostatný trestný čin, který by zahraniční podplácení kriminalizoval, i když se na ně vztahuje pojem obecného trestného činu korupce⁶³. OECD zaznamenala obavy ohledně nízké úrovně vymáhání práva v boji proti zahraničnímu podplácení, která přetrvává navzdory vývozní povaze české ekonomiky a vývozu ve vysoce rizikových odvětvích náchylných k úplatkářství⁶⁴. Dosud provedená opatření, včetně navýšení počtu specializovaných pracovníků a zvýšení kapacit analýzy údajů, nijak k odhalování a vyšetřování zahraničního podplácení nepřispěla. V tomto ohledu je potřeba nalézt způsoby, jak z odhalování, vyšetřování a stíhání zahraničního podplácení učinit prioritu. Jednou z možností, jak pomoci posílit vymáhání práva, by bylo zavedení samostatného trestného činu zahraničního podplácení, případně vyhláška nebo interní směrnice, kde se úroveň priority zahraničního podplácení uvede⁶⁵.

Vyšetřování a audity vyvolaly znepokojení ohledně několika případů korupce na vysoké úrovni při využívání finančních prostředků EU a střetů zájmů. Zpráva o auditu vyplácení 17 dotací EU poskytnutých českým společnostem, kterou vydala Evropská komise dne 23. dubna 2021, zjistila nesrovnalosti a střet zájmů a doporučila zpětné získání přibližně 11 milionů EUR z důvodů nedodržení finančního nařízení EU z roku 2012 a porušení českého zákona o střetu zájmů⁶⁶. Tento případ byl nedávno zaslán Úřadu evropského veřejného

⁵⁷ Informace získané od Ministerstva spravedlnosti v souvislosti s návštěvou Česka.

⁵⁸ Příspěvek Česka ke zprávě o právním státu 2021, s. 19–20.

⁵⁹ § 160 a § 179b odst. 3 trestního řádu.

⁶⁰ Příspěvek Česka ke zprávě o právním státu 2021, dodatek I.

⁶¹ To zahrnuje: obžaloby, návrhy na uložení trestů a dohody o vině a trestu.

⁶² Příspěvek Česka ke zprávě o právním státu 2021, s. 18, s poukazem na činnost Daňové Kobry.

⁶³ Podle příspěvku Česka ke zprávě o právním státu 2021, s. 17, lze trestný čin zahraničního podplácení trestat v rámci obecného trestného činu korupce.

⁶⁴ Mezi vysoce riziková odvětví patří strojírenství a obranné materiály, včetně zbraní vyvážených do vysoce rizikových míst určení. Viz OECD, Implementace úmluvy OECD proti zahraničnímu podplácení, fáze 4 – follow-up zpráva po dvou letech: Česko (*Implementing the OECD Anti-Bribery Convention, Phase 4 Two-Year Follow-Up Report: Czechia*) (2019), s. 4. V letech 2016–2019 zahájilo Česko jedno vyšetřování a řízení v jedné věci a žádnou věc neuzavřelo, jak uvedla organizace Transparency International, *Exporting corruption* (2020), s. 52.

⁶⁵ Viz OECD, Implementace úmluvy OECD proti zahraničnímu podplácení, fáze 4 – follow-up zpráva po dvou letech: Česko (2019), kde se uvádí, že „[n]ic nenasvědčuje tomu, že by se problém zahraničního podplácení stal prioritou. [...] Česká republika plánuje rozšířit v letech 2021–2025 analytické oddělení o 15 pracovních míst, ale zatím není jasné, zda některá z nich budou přidělena na vyšetřování případů zahraničního podplácení.“

⁶⁶ Evropská komise, závěrečná zpráva o auditu, audit č. REGC414CZ0133, REGIO/C4/AUD(2019), https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/reports/2021/final-report-on-the-audit-of-

žalobce, který jej přijal. Obecně jsou podle českého zákona o střetu zájmů zakázány dotace pro obchodní společnosti, v nichž veřejný funkcionář vlastní podíl představující alespoň 25 %. Je zavedena strategie pro boj s podvody a korupcí v rámci čerpání fondů EU v období 2014–2020⁶⁷, která stanoví základní rámec pravidel, který je doplněn procesními pokyny pro řídicí orgány. V některých případech však byly vyjádřeny obavy ohledně správy a rozdělování finančních prostředků EU, a to mj. u vyšetřování podvodů vedených Evropským úřadem pro boj proti podvodům (OLAF) a u souvisejících vnitrostátních vyšetřování jednoho případu na vysoké úrovni, které nedávno vyústilo v návrh na podání obžaloby⁶⁸.

V praxi spolupráce příslušných orgánů v boji proti korupci v Česku funguje dobře a plánuje se další specializace a vývoj IT v rámci policie. Spolupráce mezi státním zastupitelstvím, policií a finanční zpravodajskou jednotkou se při rozsáhlých operacích ukázala jako úzká a efektivní⁶⁹. Podle policie a státního zastupitelství jsou zdroje⁷⁰ a úroveň specializace vyšetřovatelů a státních zástupců, jakož i jejich přístup k příslušným informacím dostatečné k plnění jejich úkolů při potlačování korupce. Policejní prezidium, které je hierarchicky nadřazeno Národní centrále proti organizovanému zločinu, provozuje centrální analytické pracoviště, které poskytuje celé policii pokyny a pomoc s analýzou případů. Aby bylo možné efektivně reagovat na potřeby policie a budovat strategičtější úroveň zpravodajských činností, bylo by stále zapotřebí vyšší specializace zaměstnanců v oblasti analýzy, jakož i dalších nástrojů a funkcí IT⁷¹. Očekává se, že koncepční dokument pro vyšetřovací útvary z roku 2019 vyzývající k těmto zlepšením bude proveden a poté přezkoumán v roce 2022⁷².

Od posledního vykazovaného období se čeká na přijetí zákona o lobbování v zájmu zvýšení transparentnosti českého legislativního procesu. Sporné oblasti, o nichž se stále jedná, se týkají výjimek z definice lobbistů⁷³. Zákon⁷⁴ předpokládá vytvoření veřejně

the-functioning-of-the-management-and-control-systems-in-place-to-avoid-conflict-of-interest-in-czechia.

Viz také Evropský parlament, zpráva ze zjišťovací mise Výboru pro rozpočtovou kontrolu do České republiky (*Report on the fact-finding mission of the Budgetary Control Committee to the Czech Republic*), 26.–28. února 2020. Viz také Nejvyšší kontrolní úřad, EU Report 2020 – Zpráva o finančním řízení prostředků Evropské unie v ČR (2020), s. 20–21; Zpráva o právním státu 2020, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 8.

⁶⁷ Příspěvek Česka ke zprávě o právním státu 2021, s. 15.

⁶⁸ V květnu policie dokončila šestileté vyšetřování neoprávněného získávání dotací EU a doporučila podání obžaloby, viz: Česká justice (14. května 2021), Vyšetřovatel Čapího hnízda končí u policie. Spis uzavřel a navrhl podat obžalobu.

⁶⁹ Informace získané v souvislosti s návštěvou Česka od policie a státního zastupitelství, včetně finanční zpravodajské jednotky, jakož i daňových a celních orgánů, zejména s poukazem na činnost Daňové Kobry. Spolupráci Národní centrály proti organizovanému zločinu Policie ČR s finanční a celní správou a spolupráci se státním zastupitelstvím upravuje trestní řád č. 141/1961 Sb., zákon o Policii České republiky č. 273/2008 Sb. a zákon o státním zastupitelství č. 283/1993 Sb.

⁷⁰ Lidské zdroje přidělené státnímu zastupitelství odpovědnému za stíhání korupce tvoří 303 státních zástupců specializujících se na korupci, z toho 21 státních zástupců na Nejvyšším státním zastupitelství, 47 na vrchních státních zastupitelstvích, 65 na krajských státních zastupitelstvích a 170 na okresních státních zastupitelstvích.

⁷¹ Informace získané v souvislosti s návštěvou Česka od Ministerstva vnitra / Ministerstva financí (Finanční analytický úřad) / Národní centrály proti organizovanému zločinu, která je částí Policie ČR.

⁷² Informace získané v souvislosti s návštěvou Česka od Ministerstva vnitra / Ministerstva financí (Finanční analytický úřad) / Národní centrály proti organizovanému zločinu, která je částí Policie ČR.

⁷³ Po prvním čtení v Poslanecké sněmovně, které proběhlo v prosinci 2020, se v únoru 2021 konalo slyšení v Ústavně právním výboru Poslanecké sněmovny a v programu dolní komory byly plánovány další rozpravy na květen a červen 2021. Příspěvek Česka ke zprávě o právním státu 2021, s. 12. Ve veřejném průzkumu v roce 2021 dvě třetiny českých respondentů uvedly, že přísnější pravidla lobbování by přispěla k jejich

přístupného registru lobbistů a lobbovaných veřejných činitelů, zavedení povinnosti lobbistů a lobbovaných veřejných činitelů zveřejnit kontakty v rámci lobbování, jakož i zavedení „legislativní stopy“ informující o tom, kdo se snažil ovlivnit jaký legislativní návrh⁷⁵. Registr by měl být spravován Úřadem pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí. Nezveřejnění informací by mohlo vést k pokutám ve výši 100 000 Kč (přibližně 3 860 EUR). Zákon o lobbování⁷⁶ by rovněž obsahoval přísnější pravidla týkající se prohlášení o darech. Limit stanovený pro dary, které mají být uvedeny v již existujícím Centrálním registru oznámení, by se snížil z 10 000 Kč (přibližně 400 EUR) na 5 000 Kč (přibližně 200 EUR).

Bylo vynaloženo předběžné úsilí na posílení pravidel pro zajištění bezúhonnosti poslanců Poslanecké sněmovny. Pro poslance Poslanecké sněmovny dosud nebyl zaveden specifický etický kodex, jaký existuje pro úředníky ústřední veřejné správy⁷⁷. Navrhovaná změna zákona o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, která by Poslanecké sněmovně umožnila přijmout kodex chování, nezískala dostatečnou politickou podporu⁷⁸. Některé politické strany stanovily etické kodexy pro své členy⁷⁹. Pokud jde konkrétně o dary poslancům, týkají se přetrvávající obavy chybějícího vhodného rámce, který by zahrnoval i jiné výhody, jako jsou věcné výhody a služby, a chybějících praktických pokynů pro poslance⁸⁰.

V návaznosti na usnesení Ústavního soudu se vláda v roce 2020 rozhodla nezahrnout příjem manžela/manželky do oznamovací povinnosti v rámci majetkového přiznání. Poslanci musí ve svých majetkových přiznáních do určité míry informovat o majetku manželů/manželek⁸¹, například o majetku, který vlastní společně s manželem/manželkou. Příjem manžela/manželky zůstává z oznamovací povinnosti vyňat, stejně jako jakýkoli majetek závislých rodinných příslušníků⁸². V návaznosti na usnesení Ústavního soudu⁸³ se vláda rozhodla v tomto ohledu dále pravidla týkající se majetkových přiznání nepozměňovat⁸⁴.

pozitivnějšímu vnímání politiky, viz Rekonstrukce státu (3. března 2021), *Lobbing má podle poloviny Čechů výrazný vliv na podobu zákonů, vnímají ho ale hlavně jako nástroj pro „kmotry“*.

⁷⁴ Zákon o lobbování sestává ze dvou oddělených, avšak souvisejících návrhů: návrhu zákona o lobbování (sněmovní tisk 565) a návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o lobbování (sněmovní tisk 566).

⁷⁵ Zpráva o právním státu 2020, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 9.

⁷⁶ Návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o lobbování (sněmovní tisk 566).

⁷⁷ Návrh etického kodexu předložil předseda Poslanecké sněmovny (sněmovní dokument 7067). Kvůli nízkému počtu přítomných poslanců Poslanecké sněmovny z důvodu omezení uložených v souvislosti s pandemií COVID-19 bylo jeho projednávání pozastaveno. Projednávání v plénu by mělo pokračovat po uvolnění omezení.

⁷⁸ Informace získané od Ministerstva spravedlnosti v souvislosti s návštěvou Česka. Návrh by měl být přijat usnesením Poslanecké sněmovny, přičemž zatím není stanoven žádný orientační harmonogram.

⁷⁹ GRECO, čtvrté hodnotící kolo – průběžná zpráva o plnění doporučení (březen 2020), s. 4.

⁸⁰ Viz zákon o střetu zájmů. GRECO, čtvrté hodnotící kolo – průběžná zpráva o plnění doporučení (březen 2020), s. 4.

⁸¹ Viz rovněž GRECO, čtvrté hodnotící kolo – průběžná zpráva o plnění doporučení, s. 5.

⁸² Ustanovení § 11 odst. 2 písm. a) zákona o střetu zájmů.

⁸³ Ústavní soud rozhodl, že zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, je v souladu s ústavou (sp. zn. Pl. ÚS 4/17 zde dne 11. února 2020).

⁸⁴ Informace získané od Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí v souvislosti s návštěvou Česka.

Pravidla týkající se darů na financování politických stran jsou považována za obecně vhodná, ale v praxi přetrvávají problémy⁸⁵. Zákon o politických stranách a hnutích⁸⁶ stanoví maximální limit ve výši 3 000 000 Kč (přibližně 120 000 EUR) od jedné a téže osoby. Všechny dary přesahující částku 1 000 Kč (přibližně 40 EUR) musí být doloženy písemnou smlouvou. Dary od zahraničních osob nebo veřejných orgánů nejsou povoleny. Dary získané během období voleb musí být zveřejněny na internetu nejpozději tři dny před volbami⁸⁷. Za nedodržení uvedených ustanovení lze uložit pokuty ve výši 100 000–2 000 000 Kč (přibližně 4 000–80 000 EUR). Odpovědným orgánem dohledu je Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí⁸⁸. Strukturální nedostatky přetrvávají, neboť tato pravidla maximálních limitů pro dary od individuálních dárců se nevztahují na prezidentské volby⁸⁹ ani na dary od neziskových organizací⁹⁰. Obtížné je také monitorování darů od sítí hospodářských subjektů s mnoha právníckými osobami⁹¹. Cílem vlády je provést podrobnější analýzu a tím dále identifikovat mezery v právních předpisech a praktické obtíže⁹².

Dosud nebyly provedeny změny ústavy za účelem posílení Nejvyššího kontrolního úřadu. Návrhem zákona, kterým se mění zákon o Nejvyšším kontrolním úřadu⁹³, by byla provedena novela ústavy⁹⁴. Rozšířil by se mandát Nejvyššího kontrolního úřadu, což by mu umožnilo provádět také audity veřejných výdajů místních samospráv, zdravotních pojišťoven a státních podniků (tj. většinou vlastněných nebo ovládaných státem či místní samosprávou). Přijetí zákona se zpozdilo⁹⁵, přestože se jednalo o vládní prioritu, jak je uvedeno v programovém prohlášení vlády.

Přípravné práce na zákoně o ochraně oznamovatelů byly představeny Parlamentu. Dne 25. ledna 2021 vláda schválila zákon o ochraně oznamovatelů a doprovodný pozměňující zákon⁹⁶. U obou se v současné době čeká na druhé čtení v Poslanecké sněmovně⁹⁷ a probíhá projednávání v příslušných výborech Poslanecké sněmovny⁹⁸. Pokud jde o oznamování případného protiprávního jednání oznamovatelem, počítá návrh zákona se zřízením vnitřních oznamovacích systémů a s oznamováním Ministerstvu spravedlnosti.

⁸⁵ Informace od různých zúčastněných stran získané v souvislosti s návštěvou Česka.

⁸⁶ Zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích.

⁸⁷ Včetně částky, dárcova jména, data narození a bydliště. Všechny dary musí být uvedeny ve zprávě o financování volební kampaně, kterou musí kandidáti zveřejnit nejpozději 90 dnů po volbách.

⁸⁸ Úřad je pověřen přezkoumání výročních finančních zpráv politických stran, prováděním kontrol řízení politických stran a dohledem nad financováním volebních kampaní.

⁸⁹ Důvodem je skutečnost, že kandidáti nejsou politickými stranami ani politickými hnutími. Viz zákon č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky.

⁹⁰ Pravidla použitelná na tyto subjekty viz zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, a zákon č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky.

⁹¹ Příspěvek Česka ke zprávě o právním státu 2021 o financování politických stran, s. 1.

⁹² Tamtéž.

⁹³ Zákon č. 166/1993 Sb.

⁹⁴ Zpráva o právním státu 2020, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 9.

⁹⁵ V roce 2020 byl návrh zákona stále ve třetím čtení v Poslanecké sněmovně a čekalo se na přijetí související ústavní změny Senátem.

⁹⁶ Zákon o ochraně oznamovatelů byl původně pozastaven do doby, než bude přijata směrnice EU týkající se stejného tématu, viz také Zpráva o právním státu 2020, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 9.

⁹⁷ Zákon by chránil oznamovatele informující o porušení práva EU a o vnitrostátních trestných činech a správních přestupcích. Legislativní proces lze sledovat na webových stránkách Parlamentu. Příspěvek Česka ke zprávě o právním státu 2021, s. 14.

⁹⁸ Výbor pro veřejnou správu a regionální rozvoj a Ústavně právní výbor.

Správa a řízení státem vlastněných společností jsou upraveny zákonem, ale problémy v praxi přetrvávají. Předcházení politickým nominacím do státem vlastněných podniků dosud nebylo v praxi systematicky zajištěno⁹⁹. V roce 2020 schválila vláda Strategii vlastnické politiky státu¹⁰⁰ na základě doporučení OECD pro správu a řízení státem vlastněných společností z roku 2015. Cílem strategie je zajistit, aby stát vykonával svá vlastnická práva v jím vlastněných podnicích transparentním a efektivním způsobem.

Pandemie COVID-19 zpomalila protikorupční reformy v určitých oblastech. Většina protikorupčních opatření, která měla být zavedena v roce 2020, zejména ve zdravotnictví, byla odložena¹⁰¹. Nový plán boje proti korupci na roky 2021 a 2022 stanoví cílená opatření, pokud jde o zadávání veřejných zakázek, včetně zvláštního označení veřejných zakázek souvisejících s onemocněním COVID-19 v registru smluv¹⁰², a vypracování metodiky pro zadávání veřejných zakázek v době nouzového stavu nebo v podobných krizových situacích¹⁰³. Celkově se má za to, že registr má pozitivní dopad na předcházení korupci, neboť zvyšuje transparentnost a možnost veřejného dohledu.

III. PLURALITA A SVOBODA SDĚLOVACÍCH PROSTŘEDKŮ

Listina základních práv a svobod, která je součástí českého ústavního řádu, zaručuje svobodu projevu a právo na informace a výslovně zakazuje cenzuru. Zákon o rozhlasovém a televizním vysílání jasně vymezuje pravomoci českého regulačního orgánu pro sdělovací prostředky. Zákon o svobodném přístupu k informacím zaručuje přístup k informacím, které jsou v držení orgánů veřejné moci¹⁰⁴.

Reforma zaměřená na další posílení nezávislosti Rady pro rozhlasové a televizní vysílání dosud nebyla dokončena¹⁰⁵. Zákon o rozhlasovém a televizním vysílání zřizuje Radu jako „nezávislý správní orgán“ sestávající ze třinácti členů a stanoví povinnosti Rady, kritéria způsobilosti, kritéria vyloučení a postupy jmenování členů a předsedy Rady¹⁰⁶. Pokud Rada opakovaně a závažným způsobem poruší povinnosti stanovené zákonem nebo pokud její závazná výroční zpráva nebude z důvodu závažných nedostatků opětovně schválena, může Poslanecká sněmovna navrhnout předsedovi vlády, aby celou Radu odvolal. Reforma¹⁰⁷,

⁹⁹ Informace získané v souvislosti s návštěvou Česka. Zákon č. 353/2019 Sb., o výběru osob do řídicích a dozorčích orgánů právnických osob s majetkovou účastí státu (nominací zákon), jehož účelem je předcházet politickým nominacím, nabyl účinnosti v lednu 2020. Další podrobnosti viz také evropský semestr, Konvergenční program České republiky (duben 2020), s. 35.

¹⁰⁰ Usnesení vlády č. 115/2020.

¹⁰¹ Příspěvek Česka ke zprávě o právním státu 2021, s. 15. Analýza rizika korupce ve zdravotnictví z roku 2019, kterou provedla vláda, upozornila na rizika korupce ve všech částech zdravotnictví, od korupčního jednání, kterého se dopouští pacienti a poskytovatelé zdravotní péče až po korupci na úrovni ústředních orgánů. Analýza je k dispozici na adrese <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2020/08/Sektorov%C3%A1-anal%C3%BDza-korupce-ve-zdravotnictv%C3%AD.pdf>. V návaznosti na tuto analýzu hodlalo Ministerstvo zdravotnictví zavést konkrétní opatření, která tato rizika zmírní, a předložit návrh zákona, který optimalizuje fungování veřejných pojišťoven.

¹⁰² Zpráva o právním státu 2020, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 9.

¹⁰³ Příspěvek Česka ke zprávě o právním státu 2021, s. 16.

¹⁰⁴ Česko si udrželo 40. místo ve světovém indexu svobody tisku organizace Reportéři bez hranic za rok 2021, což jej řadí na 19. místo v rámci EU.

¹⁰⁵ Součást provedení směrnice (EU) 2018/1808 o audiovizuálních mediálních službách Českou republikou.

¹⁰⁶ Další informace viz Zpráva o právním státu 2020, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 10.

¹⁰⁷ Tamtéž.

kteřá byla předložena v srpnu 2020¹⁰⁸, by odstranila úlohu předsedy vlády v procesu jmenování a zároveň by omezila pravomoci Poslanecké sněmovny v tom, že ve výše uvedených případech by mohla navrhnout pouze odvolání jednotlivých členů, čímž by se posílila nezávislost Rady jako orgánu. Tato novela by rovněž vyžadovala, aby Parlament taková odvolání zdůvodnil. Cílem této novely by bylo splnit cíle revidované směrnice o audiovizuálních mediálních službách, které se týkají nezávislosti.

Pravomoci Rady pro rozhlasové a televizní vysílání jsou z právního hlediska dobře vymezeny a jsou v praxi efektivně uplatňovány. Regulační orgán neočekává, že by navrhované změny zákona o rozhlasovém a televizním vysílání (viz výše) měly významný dopad na práci Rady, a co se týče jejích zdrojů, očekává se pouze menší konsolidace zaměstnanců. Český zákon o rozhlasovém a televizním vysílání stanoví fungování samoregulačních orgánů uznaných Radou. Tyto orgány mohou činit podání v právních krocích týkajících se oblastí, kterými se zabývají. Výše uvedený návrh zákona by poskytl další prostor pro samoregulaci. Byly vyjádřeny obavy ohledně procesu výběru členů samostatné dozorčí komise Rady České televize a jejich nezávislosti¹⁰⁹.

Česko přijalo právní předpisy upravující transparentnost skutečného vlastnictví, které se vztahují i na vlastnictví sdělovacích prostředků. Zákon č. 37/2021 Sb. ze dne 5. ledna 2021, kterým se provádí pátá směrnice EU o boji proti praní peněz, zavádí dvouúrovňový systém přístupu k takovým informacím. Zaručuje přístup veřejnosti k omezenému množství informací o vlastnictví prostřednictvím registru vedeného ministerstvem spravedlnosti a zavádí mechanismy, které některým orgánům umožňují sankcionovat absenci požadovaných údajů. Nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků pro rok 2021 však hodnotí tuto oblast jako vysoce rizikovou vzhledem k tomu, že systém ve skutečnosti neukládá mediálním společnostem povinnost informovat veřejnost o své úplné vlastnické struktuře¹¹⁰. V Česku je hlášena vysoká koncentrace vlastnictví zpravodajských médií, především z důvodu vysoké koncentrace v různých pododvětvích sdělovacích prostředků¹¹¹.

Česko nepřijalo žádné zákony, které by upravovaly přidělování státní reklamy. Kromě obecných požadavků na reklamu stanovených v zákoně o zadávání veřejných zakázek, tj. že ve veřejném registru musí být zveřejněna veřejná zakázka na reklamu v hodnotě vyšší než 50 000 Kč (2 000 EUR), nemá Česko zvláštní pravidla pro přidělování státní reklamy¹¹². Nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků pro rok 2021 odkazuje na sledování

¹⁰⁸ Návrh zákona, kterým se mění zákon o rozhlasovém a televizním vysílání a kterým se provádí směrnice (EU) 2018/1808, byl vládou zveřejněn v srpnu 2020 a zaslán Parlamentu k dalšímu projednání. V době zveřejnění této zprávy nedošlo v tomto ohledu k dalšímu vývoji.

¹⁰⁹ To se týká nedávné činnosti dozorčí komise Rady České televize a zvolení čtyř nových členů (z patnácti) Poslaneckou sněmovnou. Evropská vysílací unie (9. dubna 2021), Veřejnoprávní vysílací média v České republice ohrožena (*Public service media in the Czech Republic under threat*). Mezinárodní tiskový institut (1. dubna 2021), Obavy ze sílicího vměšování do nezávislosti českého veřejnoprávního vysílání (*Concerns over increasing meddling in independence of Czech public broadcaster*); Public Media Alliance (9. dubna 2021), Hrozba pro Českou televizi (*The threat facing Czech TV*); nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků pro rok 2021, Česká republika, s. 12.

¹¹⁰ Nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků pro rok 2021, Česká republika, s. 10.

¹¹¹ Českému mediálnímu trhu dominuje několik mediálních domů, které se angažují v tištěných médiích, rozhlasovém nebo televizním vysílání a online obsahu. Úroveň koncentrace je obzvláště výrazná na (ekonomicky nejzranitelnějším) regionálním mediálním trhu, přičemž regionální denní tisk je prakticky monopolizován. Viz nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků pro rok 2021, Česká republika, s. 10.

¹¹² Zpráva o právním státu 2020, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 10.

výdajů českých ministerstev na reklamu v období 2010–2018 provedené Českým centrem pro investigativní žurnalistiku¹¹³, které odhalilo značné rozdíly ve způsobu, jakým jednotlivá ministerstva distribuují výdaje na reklamu různým sdělovacím prostředkům. Nástroj pro rok 2021 upozorňuje, že to poukazuje na zvýhodňování a obecný nedostatek transparentnosti¹¹⁴.

Přístup k informacím je zaručen zákonem, ale v praxi se objevují překážky. Zákon o svobodném přístupu k informacím zaručující přístup k informacím, které jsou v držení orgánů veřejné moci, nebyl novelizován¹¹⁵. Nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků pro rok 2021 poukazuje na několik pokusů některých veřejných orgánů zasahovat během pandemie COVID-19 do oběhu informací. Zpráva upozorňuje na to, že Ústav zdravotnických informací a statistiky odmítl zveřejnit podrobné údaje o šíření onemocnění COVID-19¹¹⁶.

Ačkoliv fyzická újma novinářům nehrozí, slovní urážky, obtěžování a výhrůžky na internetu namířené proti nim nejsou neobvyklé¹¹⁷. Nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků pro rok 2021 i index svobody tisku organizace Reportéři bez hranic poukazují na skutečnost, že tato profese je vystavena neustálým slovním útokům některých politických stran a vysoce postavených veřejných činitelů¹¹⁸. Platforma Rady Evropy pro podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinářů nezaznamenala v roce 2020 v Česku žádné varovné signály. V roce 2021 zaznamenala jeden varovný signál ohledně výše uvedené záležitosti týkající se Rady České televize. Nebyl přijat žádný program podpory médií, který by dopad pandemie COVID-19 zmírnil. Podle nástroje pro sledování plurality sdělovacích prostředků pro rok 2021 bylo odvětví tištěných médií pandemií COVID-19 vážně zasaženo¹¹⁹.

IV. DALŠÍ INSTITUCIONÁLNÍ OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE SYSTÉMU BRZD A PROTIVAH

Česko má dvoukomorový parlamentní systém vládnutí¹²⁰ s přímo voleným prezidentem. Návrh zákona může podat poslanec, skupina poslanců, Senát, vláda nebo zastupitelstvo vyššího územního samosprávného celku¹²¹. Ústavní soud může provádět následný ústavní přezkum. Určitou roli v systému brzd a protivah hraje kromě soudnictví také úřad veřejného ochránce práv a občanská společnost.

Téměř polovina právních předpisů byla v roce 2020 a na začátku roku 2021 přijata v rámci zkráceného jednání ve stavu legislativní nouze. V období od ledna 2020 do poloviny února 2021 bylo šedesát z celkového počtu 128 aktů, které byly přijaty Parlamentem a vyhlášeny ve Sbírce zákonů, přijato ve stavu legislativní nouze v rámci zkráceného jednání¹²² a dalších dvanáct bylo přijato urychleným postupem schválení zákona

¹¹³ Investigace.cz (13. prosince 2019), Státní reklama: Kdo také platí Parlamentní listy, uvedeno v nástroji pro sledování plurality sdělovacích prostředků pro rok 2021, Česká republika.

¹¹⁴ Nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků pro rok 2021, Česká republika, s. 13.

¹¹⁵ Zpráva o právním státu 2020, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 10.

¹¹⁶ Nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků pro rok 2021, Česká republika, s. 8.

¹¹⁷ Zpráva o právním státu 2020, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 12.

¹¹⁸ Nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků pro rok 2021, Česká republika, s. 9.

¹¹⁹ Nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků pro rok 2021, Česká republika, s. 6.

¹²⁰ Jeho dolní komoru tvoří Poslanecká sněmovna, horní komoru Senát Parlamentu České republiky.

¹²¹ Ústava České republiky, článek 41.

¹²² V rámci zkráceného jednání o návrhu zákona neprobíhá první čtení a Poslanecká sněmovna může rozhodnout o zrušení obecné rozpravy, která se má konat během druhého čtení návrhu zákona, jakož

v prvním čtení¹²³. Zúčastněné strany vyjádřily obavy, že tyto procedury byly použity rovněž pro akty, které nesouvisí s řešením pandemie COVID-19, a kritizovaly vysokou míru výjimek z pravidel pro konzultace se zúčastněnými stranami¹²⁴. Kromě toho zaznívala kritika, že mimořádným opatřením přijatým vládou v reakci na pandemii COVID-19 chybějí konkrétní, srozumitelná a podložená odůvodnění¹²⁵. Obě komory Parlamentu přijaly opatření¹²⁶, která mají zabránit šíření viru v jejich prostorách, včetně možnosti úměrně omezit počet přítomných členů Parlamentu¹²⁷.

Nouzový stav platil po většinu roku 2020 a počátkem roku 2021 byly vyjádřeny obavy ohledně jeho ústavnosti. Podle ústavního zákona o bezpečnosti může vláda vyhlásit nouzový stav¹²⁸ nejvýše na 30 dní a dále je možné jej prodloužit pouze s předchozím souhlasem Poslanecké sněmovny¹²⁹. V návaznosti na nouzový stav, který trval od 12. března 2020 do 17. května 2020¹³⁰, vyhlásila vláda další nouzový stav s účinkem ode dne 5. října 2020 a pravidelně jej prodlužovala se souhlasem Poslanecké sněmovny do 14. února 2021. Dne 11. února 2021 Poslanecká sněmovna odmítla udělit souhlas s dalším prodloužením nouzového stavu. Vláda poté vyhlásila na 14 dnů nový nouzový stav na základě žádosti hejtmanů krajů¹³¹, což se stalo terčem kritiky, a to i jako obcházení ústavních pravidel¹³². Poslanecká sněmovna poté rozhodla, že tento nouzový stav skončí poté, co vstoupí v platnost nový pandemický zákon, avšak nejpozději 27. února 2021¹³³. Skupina senátorů rovněž podala stížnost k Ústavnímu soudu, který sice shledal stížnost nepřijatelnou¹³⁴, avšak poznamenal, že nouzový stav lze prodloužit pouze se souhlasem Poslanecké sněmovny a že ústavně stanovený způsob prodloužení nelze nahradit vyhlášením nového nouzového stavu¹³⁵. Kvůli zhoršení situace vláda vyhlásila od 27. února 2021 na 30 dnů nový nouzový stav, který byl poté se souhlasem Poslanecké sněmovny prodloužen až do 11. dubna 2021.

i o zkrácení limitu řečnické doby pro jednotlivé poslance. Příspěvek Česka ke zprávě o právním státu 2020, s. 25.

¹²³ Příspěvek Česka ke zprávě o právním státu 2020, s. 25–26.

¹²⁴ Viz příspěvek České advokátní komory ke zprávě o právním státu 2021, s. 27; příspěvek organizace Transparency International ke zprávě o právním státu 2021, s. 6.

¹²⁵ Např. rozsudek městského soudu v Praze ze dne 13. listopadu 2020, sp. zn. 18 A 59/2020; příspěvek České advokátní komory ke zprávě o právním státu 2021; příspěvek organizace Transparency International ke zprávě o právním státu 2021; příspěvek Unie pro občanské svobody v Evropě ke zprávě o právním státu 2021; příspěvek organizace Glopolis ke zprávě o právním státu 2021.

¹²⁶ Příspěvek Česka ke zprávě o právním státu 2020, s. 30.

¹²⁷ Podle ústavy je komora způsobilá se usnášet za přítomnosti alespoň jedné třetiny svých členů. Dotčené opatření omezuje přítomnost členů na polovinu, což je s ústavním ustanovením v souladu.

¹²⁸ Vyhlášení nouzového stavu umožňuje vládě přijmout určitá mimořádná opatření omezující základní práva, jak je stanoveno v § 5 krizového zákona, a to na dobu nezbytně nutnou a v nezbytně nutném rozsahu.

¹²⁹ Ústavní zákon č. 110/1998, články 5 a 6.

¹³⁰ Zpráva o právním státu 2020, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 13.

¹³¹ Ustanovení § 3 odst. 5 krizového zákona stanoví, že hejtman může za určitých podmínek požádat vládu, aby vyhlásila nouzový stav.

¹³² Prohlášení České advokátní komory (15. února 2021), ČAK k vyhlášení nouzového stavu usnesením vlády ze dne 14. 2. 2021; prohlášení odborníků na ústavní právo pro sdělovací prostředky, České noviny (15. února 2021), Podle většiny právníků je nový stav nouze protiústavní.

¹³³ Usnesení Poslanecké sněmovny č. 84 ze dne 18. února 2021.

¹³⁴ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 25. března 2021, sp. zn. Pl. ÚS 12/21; Ústavní soud nemá pravomoc přezkoumávat vyhlášení nouzového stavu jako takové.

¹³⁵ V takových případech by vyhlášení nového nouzového stavu bylo možné pouze tehdy, je-li odůvodněno změnou okolností.

Použití mimořádných opatření bylo i nadále předmětem soudního přezkumu¹³⁶. Mimořádná opatření přijatá v reakci na pandemii COVID-19 byla často přezkoumávána soudy, a to i Ústavním soudem¹³⁷. Zúčastněné strany však poukazují na to, že platná opatření byla měněna příliš rychle na to, aby soudy mohly včas reagovat¹³⁸.

Projekty zaměřené na další zvýšení transparentnosti legislativního procesu jsou kvůli pandemii opožděny. Projekt vytvoření portálů „eSbírka“ a „eLegislativa“¹³⁹, které by umožnily snazší kontrolu legislativního procesu a účast na něm, se zpozdil kvůli nouzovému stavu a dopadu omezení souvisejících s pandemií COVID-19. Nyní je plánováno, že pilotní testování systému a školení uživatelů začne v listopadu 2021 a systém bude spuštěn dne 1. ledna 2023¹⁴⁰.

V Parlamentu se projednává návrh zákona o ochránci práv dětí. Návrh zákona, který v červnu 2020 předložila skupina poslanců, navrhuje zřídit samostatný orgán oddělený od úřadu veřejného ochránce práv, který v současné době působí rovněž jako orgán dohledu Úmluvy o právech dítěte. Dosud nebyl předložen legislativní návrh na zřízení vnitrostátní instituce pro lidská práva. Během prvního roku v úřadu byl nový veřejný ochránce práv předmětem kritiky zúčastněných stran, zejména pro svévolnost a prohlášení, která údajně zpochybnila uplatňování zásady proporcionality při omezování individuálních práv¹⁴¹. Kritizována byla rovněž jeho prohlášení zpochybňující existenci diskriminace určitých menšinových skupin¹⁴². Během pandemie COVID-19 prošetřoval veřejný ochránce práv řadu témat, která s pandemií souvisí¹⁴³. Některá z předmětných opatření orgány později změnil¹⁴⁴.

Omezení uplatňovaná během pandemie COVID-19 měla značný dopad na organizace občanské společnosti. Možnosti působení občanské společnosti jsou považovány za otevřené¹⁴⁵ a občanská společnost se i nadále aktivně podílí na veřejných záležitostech¹⁴⁶. Podle zúčastněných stran měla pandemie COVID-19 na organizace občanské společnosti

¹³⁶ Zpráva o právním státu 2020, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 13.

¹³⁷ Viz seznam soudních rozhodnutí zveřejněný Českou advokátní komorou, který je k dispozici na adrese <https://advokatnidenik.cz/2021/04/23/za-uplynulych-deset-mesicu-soudy-zrusily-nekolik-protiepidemickych-opatreni/>, <https://advokatnidenik.cz/2021/04/09/soudy-jiz-odmitly-desitky-navrhu-nazruseni-protiepidemickych-narizeni/>.

¹³⁸ Příspěvek organizace Liga lidských práv ke zprávě o právním státu 2021, s. 12–13; informace získané v souvislosti s návštěvou Česka.

¹³⁹ Projekt eLegislativa zavádí nové nástroje a postupy tvorby právních předpisů do procesu navrhování, projednávání a vyhlášení primárních a sekundárních právních předpisů. Na závěr přípravy návrhu tyto nástroje aktualizují databázi eSbírka, která poskytuje ověřené texty českých právních předpisů a jejich konsolidovaná znění. Projekt je spolufinancován z fondů EU.

¹⁴⁰ Informace získané v souvislosti s návštěvou Česka.

¹⁴¹ Otevřený dopis podepsaný více než 320 signatáři, včetně předních právníků. Příspěvek organizace Liga lidských práv ke zprávě o právním státu 2021, s. 9.

¹⁴² Zpráva organizace Síť k ochraně demokracie (2020); Romea.cz (18. ledna 2021), Občanští členové „romské rady“: Křeček nezná své kompetence, k romské strategii se vyjadřuje nepravdivě, soustavně cíleně podkopává důstojnost Romů; příspěvek organizace Glopolis ke zprávě o právním státu 2021, s. 13.

¹⁴³ Jako rozhodování soudů ve věcech nedobrovolné hospitalizace během pandemie COVID-19, zákazu nebo omezení návštěv ve věznicích, izolace osob v zařízeních sociálních služeb nebo přístupu žáků se zdravotním postižením ke vzdělání.

¹⁴⁴ Informace získané od úřadu veřejného ochránce práv v souvislosti s návštěvou Česka.

¹⁴⁵ Hodnocení udělené sdružením CIVICUS; hodnotí se v pětistupňové škále: otevřené, zúžené, omezované, potlačené a uzavřené.

¹⁴⁶ Zpráva o právním státu 2020, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 14.

významný dopad, přičemž většina z nich byla kvůli omezením souvisejícím s pandemií nucena omezit svou činnost¹⁴⁷. Byl však zaznamenán i pozitivní vývoj, kdy některé organizace občanské společnosti zaznamenaly zvýšenou veřejnou podporu, rozšířily své činnosti a zvýšily efektivitu¹⁴⁸.

¹⁴⁷ Studie Nadace OSF, součásti sítě Open Society Foundations (17. března 2021), Dopady pandemie COVID-19 na neziskové organizace, s. 2; informace získané v souvislosti s návštěvou Česka.

¹⁴⁸ Studie Nadace OSF, součásti sítě Open Society Foundations (17. března 2021), Dopady pandemie COVID-19 na neziskové organizace, s. 3; informace získané v souvislosti s návštěvou Česka.

Příloha I: Seznam zdrojů v abecedním pořadí*

* Seznam příspěvků dodaných v rámci konzultací ke zprávě o stavu právního státu 2021 je k dispozici na adrese <https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2021-rule-law-report-targeted-stakeholder-consultation>.

Centre for Media Pluralism and Media Freedom (2021), nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků (Media pluralism monitor) 2021.

České noviny (2021), Podle většiny právníků je nový stav nouze protiústavní (<https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/podle-vetsiny-pravniku-je-novy-stav-nouze-protiustavni/1996439>).

CIVICUS, Monitor sledování občanského prostoru (Monitor tracking civic space) – Česko (<https://monitor.civicus.org/country/czech-republic/>).

Sdružení občanských svobod pro Evropu (2021), příspěvek Sdružení občanských svobod pro Evropu ke zprávě o právním státu 2021.

Rada Evropy: Výbor ministrů (2010), doporučení CM/Rec(2010)12 Výboru ministrů členským státům o soudcích: nezávislost, účinnost a odpovědnost.

Rada Evropy: Benátská komise (2010), Zpráva o nezávislosti soudního systému, část I: Nezávislost soudců, CDL-AD(2010)004.

Rada Evropy: Benátská komise (2016), Seznam kritérií právního státu, CDL-AD(2016)007.

Soudní dvůr Evropské unie, rozsudek ze dne 25. července 2018, LM, C-216/18 PPU.

Soudní dvůr Evropské unie, rozsudek ze dne 20. dubna 2021, Repubblica, C-896/19.

Česká advokátní komora (2021), příspěvek České advokátní komory ke zprávě o právním státu 2021.

Česká advokátní komora, seznam soudních rozhodnutí (<https://advokatnidenik.cz/2021/04/23/za-uplynulych-deset-mesicu-soudy-zrusily-nekolik-protiepidemickych-opatreni/>) (<https://advokatnidenik.cz/2021/04/09/soudy-jiz-odmitly-desitky-navrhu-na-zruseni-protiepidemickych-narizeni/>).

Česká advokátní komora (2021), prohlášení ČAK k vyhlášení nouzového stavu usnesením vlády ze dne 14. 2. 2021 (<https://advokatnidenik.cz/2021/02/15/cak-k-vyhlaseni-nouzoveho-stavu-usnesenim-vlady-ze-dne-14-2-2021/>).

Český etický kodex soudců (<https://justice.cz/documents/16809/0/Etick%C3%BD+kodex+soudc%C5%AF-2020.pdf/113b03defaf7-43f0-a5c8-3bd04401c732>).

Ústavní soud ČR, usnesení sp. zn. I. ÚS 3271/13.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 25. března 2021, sp. zn. Pl. ÚS 12/21.

Vláda ČR (2019), Sektorová analýza korupce ve zdravotnictví (<https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2020/08/Sektorov%C3%A1-anal%C3%BDza-korupce-ve-zdravotnictv%C3%AD.pdf>).

Vláda ČR (2021), příspěvek Česka ke zprávě o právním státu 2021.

Vláda ČR, koncepce boje s korupcí (<https://korupce.cz/protikorupcni-dokumenty-vlady/na-leta-2018-az-2022/>).

Vláda ČR, projekt vytvoření systémů „eSbírka“ a „eLegislativa“ (<https://www.mvcr.cz/clanek/esbirka-a-elegislativa.aspx>).

Vláda ČR, Strategie pro boj s podvodem a korupcí v rámci čerpání fondů SSR v období 2014–2020 (https://www.dotaceu.cz/Dotace/media/SF/FONDY%20EU/2014-2020/Dokumenty/Ostatn%c3%ad/MMR_Strategie-proti-podvodum-SSR_FINAL3.pdf).

Ministerstvo financí ČR (2020), Konvergenční program České republiky.

Webové stránky Parlamentu České republiky (<https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=1150>).

Soudcovská unie, Soudcovská unie k vystoupení ministryně spravedlnosti (<https://www.soudci.cz/zpravy-a-stanoviska/pohledy-a-nazory/3173-soudcovska-unie-k-vystoupeni-ministryne-spravedlnosti.html>).

Unie státních zástupců, prohlášení ze dne 4. února 2021 (<https://www.uniesz.cz/reakce-unie-statnich-zastupcu-ceske-republiky-na-utoky-politiku-proti-ustavnimu-soudu/>).

Česká justice (2021), Vyšetřovatel Čapího hnízda končí u policie. Spis uzavřel a navrhl podat obžalobu (<https://www.ceska-justice.cz/2021/05/vysetrovatel-capiho-hnizda-konci-u-policie-spis-uzavrel-a-navrhl-podat-obzalobu/><https://www.ceska-justice.cz/2021/05/vysetrovatel-capiho-hnizda-konci-u-policie-spis-uzavrel-a-navrhl-podat-obzalobu/>).

Deník N (2020), Zeman: Po schůzce s Benešovou jsem vycítil svůj konec, byli jsme pro ni vděční terč. Politika zhrubla (<https://denikn.cz/633179/zeman-po-schuzce-s-benesovou-jsem-vycitil-svuj-konec-byli-jsme-pro-ni-vdecny-terc-politika-zhrubla/?ref=list>).

Deník N (2021), Babiš obvinil soudce z ovlivňování voleb. Jen chráníme ústavu, reagoval Rychetský (<https://denikn.cz/553944/snazi-se-ovlivnit-vysledek-voleb-babis-zautocil-na-ustavni-soud-i-predsedu-rychetskeho/>).

Deník N (2021), Kdo co komu slíbil? Před volbami udělají tóčo, kritizuje Benešová verdikt Ústavního soudu (<https://denikn.cz/553991/kdo-co-komu-slibil-pred-volbami-udelaji-toco-kritizuje-benesova-verdikt-ustavniho-soudu/>).

Generální ředitelství pro komunikaci (2019), bleskový průzkum Eurobarometr 482: postoje podniků ke korupci v EU.

Generální ředitelství pro komunikaci (2020), zvláštní průzkum Eurobarometr 502: korupce.

Evropská vysílací unie (European Broadcasting Union) 2021, „Public service media in the Czech Republic under threat“ (<https://www.ebu.ch/news/2021/04/public-service-media-in-the-czech-republic-under-threat>).

Evropská komise (2019), závěrečná zpráva o auditu, č. REGC414CZ0133, REGIO/C4/AUD (https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cz_functioning_report/cz_functioning_report_en.pdf).

Evropská komise (2020), Zpráva o právním státu, kapitola o stavu právního státu v Česku.

Evropská komise (2021), Srovnávací přehled EU o soudnictví.

Evropský parlament (2020), Report on the fact-finding mission of the Budgetary Control Committee to the Czech Republic (https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/209082/CONT_CZ_Mission_Report_Final.pdf).

Glopolis (2021), příspěvek organizace Glopolis ke zprávě o právním státu 2021.

GRECO (2016), čtvrté hodnotící kolo – hodnotící zpráva České republiky týkající se prevence korupce ve vztahu ke členům Parlamentu, soudcům a státním zástupcům.

GRECO (2020), čtvrté hodnotící kolo – průběžná zpráva o plnění doporučení pro Českou republiku týkajících se prevence korupce ve vztahu ke členům Parlamentu, soudcům a státním zástupcům.

Info.cz (2021), Stíhání Babiše se povleče do voleb, státní zástupci z něj mají štít proti svému odvolání. Je to nejbrutálnější doba, kdyby vláda zítra skončila, budu nešťastnější, říká Benešová (<https://www.info.cz/pravo/justice/marie-benesova>). Mezinárodní tiskový institut (2021), „Concerns over increasing meddling in independence of Czech public broadcaster“ (<https://ipi.media/concerns-over-increasing-meddling-in-independence-of-czech-public-broadcaster/>).

Investigace.cz (2019), Státní reklama: Kdo také platí Parlamentní listy (<https://www.investigace.cz/statni-reklama-kdo-take-plati-parlamentni-listy>).

Liga lidských práv (2021), příspěvek Ligy lidských práv ke zprávě o právním státu 2021.

Městský soud v Praze, rozsudek ze dne 13. listopadu 2020, sp. zn. 18 A 59/2020.

Nadace OSF (2021), Dopady pandemie COVID-19 na neziskové organizace (https://osf.cz/wp-content/uploads/2021/03/Nadace-OSF_Dopady_pandemie_NNO_2021.pdf).

OECD (2019), Implementing the OECD Anti-Bribery Convention, Phase 4 Two-Year Follow-Up Report: Czechia.

Otevřený dopis veřejnému ochránci práv podepsaný více než 320 signatáři, včetně předních právníků (https://www.petice.com/otevreny_dopis_veřejnemu_ochranci_prav).

Prezident Unie státních zástupců, prohlášení ze dne 26. února 2021 (<https://www.uniesz.cz/prezident-unie-statnich-zastupcu-jan-lata-ministryne-benesova-sdeluje-nepravdy/>).

Public Media Alliance (2021), The threat facing Czech TV (<https://www.publicmediaalliance.org/the-threat-facing-czech-tv-ceska-televize/>).

Tisková zpráva státního zastupitelství (2021), Nejvyšší státní zástupce Pavel Zeman oznámil rezignaci (<https://verejnazaloba.cz/nsz/nejvyssi-statni-zastupce-pavel-zeman-oznamil-rezignaci/>).

Rekonstrukce státu (2021), Lobbying má podle poloviny Čechů výrazný vliv na podobu zákonů, vnímají ho ale hlavně jako nástroj pro kmotry (<https://www.rekonstrukcestatu.cz/archivse-novinek/lobbying-ma-podle-poloviny-cechu-vyrazny-vliv-na-podobu-zakonu-vnimaji-ho-ale-hlavne-jako-nastroj-pro-kmotry>).

Reportéři bez hranic (2021), index svobody tisku 2021 – Česko (<https://rsf.org/en/czech-republic>).

Romea.cz (2021), Občanští členové „romské rady“: Křeček nezná své kompetence, k romské strategii se vyjadřuje nepravdivě, soustavně cíleně podkopává důstojnost Romů (<http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/obcansti-clenove-romske-rady-krecek-nezna-sve-kompetence-k-romske-strategii-se-vyjadruje-nepravdive-soustavne-cilene>).

Seznam Zprávy (2020), Benešová zesiluje boj proti šéfovi žalobců. Babiš se ho zastal (<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/benesova-zesiluje-boj-proti-sefovi-zalobcu-poda-karnou-zalobu-kvuli-vrbeticim-153409>).

Sít' k ochraně demokracie (2020), monitorovací zpráva, (https://ochranademokracie.s3.amazonaws.com/ochranademokracie/production/files/2020/11/18/13/26/42/6db6f97d-7c3e-452d-b27f-44740bbdaa74/zprava-pracovni-skupiny-pro-lidska-socialni-prava-2019_2.pdf).

Nejvyšší kontrolní úřad (2020), EU Report 2020 – zpráva o finančním řízení prostředků Evropské unie v ČR (<https://www.nku.cz/assets/publications-documents/eu-report/eu-report-2020-en.pdf>).

Transparency International (2020), Exporting corruption.

Transparency International (2021), příspěvek organizace Transparency International ke zprávě o právním státu 2021.

Transparency International (2021), Index vnímání korupce za rok 2020.

Transparency International Česká republika (2021), příspěvek organizace Transparency International ke zprávě o právním státu 2021.

Příloha II: Návštěva Česka

Útvary Komise uspořádaly v březnu 2021 virtuální jednání s těmito účastníky:

- Syndikát novinářů
- Česká advokátní komora
- Český národní výbor Mezinárodního tiskového institutu
- Rada pro rozhlasové a televizní vysílání
- Nadační fond nezávislé žurnalistiky
- Evropské středisko pro svobodu tisku a sdělovacích prostředků (European Centre for Press and Media Freedom)
- Finanční analytický úřad
- Frank Bold – Rekonstrukce státu
- Mezinárodní tiskový institut (International Press Institute)
- Liga lidských práv
- Ministerstvo kultury
- Ministerstvo vnitra
- Ministerstvo spravedlnosti
- Národní centrála proti organizovanému zločinu
- Veřejný ochránce práv
- Partnerství pro otevřené vládnutí
- Nejvyšší státní zastupitelství
- Nejvyšší správní soud
- Nejvyšší kontrolní úřad
- Nejvyšší soud
- Transparency International Česká republika
- Soudcovská unie
- Unie státních zástupců

* Komise se na řadě horizontálních jednání setkala rovněž s těmito organizacemi:

- Amnesty International
- Centrum pro reprodukční práva (Center for Reproductive Rights)
- CIVICUS
- Unie pro občanské svobody v Evropě (Civil Liberties Union for Europe)
- Civil Society Europe
- Konference evropských církví (Conference of European Churches)
- EuroCommerce
- Evropské středisko pro právní záležitosti neziskového sektoru (European Center for Not-for-Profit Law)

- Evropské středisko pro svobodu tisku a sdělovacích prostředků (European Centre for Press and Media Freedom)
- Evropské občanské fórum (European Civic Forum)
- Evropská federace novinářů
- Evropské partnerství pro demokracii (European Partnership for Democracy)
- Evropské fórum mládeže
- Front Line Defenders
- Human Rights House Foundation
- Human Rights Watch
- evropská pobočka Mezinárodní asociace leseb a gayů (ILGA-Europe)
- Mezinárodní výbor právníků (International Commission of Jurists)
- Mezinárodní federace pro lidská práva (International Federation for Human Rights)
- Mezinárodní federace pro plánované rodičovství (IPPF EN)
- Mezinárodní tiskový institut (International Press Institute)
- Nizozemský helsinský výbor
- Institut evropské politiky nadace Open Society
- Philanthropy Advocacy
- Protection International
- Reportéři bez hranic
- Transparency International EU